

enllaç catòlic que es va realitzar el 21 de febrer de 1937 en una llar particular de Barcelona⁶.

El 21 de juliol, cinc militars que s'havien sollevat a Girona sense èxit i que pretenien marxar a França per reincorporar-se a l'exèrcit rebel, van ser detinguts en el control instal·lat a la carretera de Viladamat, prop de les Corts. Aquesta detenció fou possible perquè Sidon Pascual, l'encarregat d'organitzar les patrulles ciutadanes, en va reconèixer a un d'ells com a superior seu al servei militar. Conduïts davant del Comitè, els cinc militars arrestats van ser traslladats en camió a Girona. Al cap d'uns dies eren conduïts a Barcelona, on romandrien presos fins que l'octubre hagueren de comparèixer en consell de guerra davant el Tribunal Popular⁷. L'escalenc Quintana ho relatava així: *"Aquesta nit [dimarts 21] els guàrdies han deturat un auto amb cinc militars. Anaven de paisans i al presentar-se davant el Sindicat, un d'ells ha estat reconegut per en Sidon. Un camió de guàrdies d'assalt ve a buscar-los (...)"*⁸.

La vaga general convocada pels sindicats locals el dia 20 va durar quatre dies. El dia 25 els pescadors capturaren una gran quantitat de sardina i anxova, que fou decomissada pel sindicat. Els pescadors, la majoria afiliats a la CNT, es revoltaren, generant un important conflicte. Es calmaren els ànims quan el sindicat anarquista es va comprometre a no repetir-ho.

Aquests van ser alguns dels esdeveniments més rellevants dels primers dies de la guerra a l'Escala. Tanmateix, el fet més destacat que va marcar l'organització política, social i de la guerra en les zones "controlades" pels republicans, i també a l'Escala, va ser la constitució dels comitès antifeixistes.

L'Escala: entre la política i la revolució

El 21 de juliol la Generalitat de Catalunya, amb el president Lluís Companys al capdavant, va decretar la constitució del Comitè Central de Milícies Antifeixistes de Catalunya (CCMA). Amb la creació d'aquest ens es pretenia controlar i reconduir les actuacions de l'allau de comitès apareguts arreu del país. En realitat, però, l'aparició d'aquests comitès significava el

reconeixement per part de la Generalitat del rol predominant que havien assumit fins aquell moment les organitzacions anarquistes. De fet, fins a la seva anul·lació per decret, el CCMA fou, a la pràctica, el veritable govern de Catalunya.

Com ja s'ha esmentat a l'inici, a l'Escala, com arreu del país, també es va crear un comitè antifeixista integrat bàsicament per membres de la CNT i la FAI. Aquest comitè, el president del qual era Antoni Puig *Tonet* i el secretari, Lluís Pujol *Muchu*, va aconseguir que més de cent escalencs s'allistessin a les milícies entre 1936 i 1937. Aquest important nombre va fer que molts d'ells fossin destinats a altres poblacions, com Figueres, Roses, Portbou, Cadaqués, Sant Pere Pescador, Colera i Pals⁹.

El 4 d'octubre, una vegada passada l'efervescència revolucionària inicial, la Generalitat va derogar el CCMA en considerar-se innecessària la seva existència, atès que la CNT va acceptar formar part del govern de Catalunya. Aquesta dissolució anà seguida de la desarticulació dels comitès locals i la creació dels nous consells municipals, tal com estipulava el decret de 9 d'octubre de la Conselleria de Seguretat i d'Interior de la Generalitat. Es pretenia que aquests consells estiguessin formats per totes les forces polítiques i sindicals declaradament antifeixistes i en la mateixa proporció que ja havien pactat per constituir el govern de la Generalitat, les mateixes que s'havien integrat en el Front Popular, més la CNT; però sovint els màxims dirigents dels antics comitès locals no van voler renunciar al rol principal adquirit des de l'esclat de la guerra. Aquestes pressions també van existir a l'Escala.

Des del sorgiment del Comitè, les tensions polítiques i els enfrontaments entre aquest i l'Ajuntament foren constants com a conseqüència de les diferents iniciatives que el Comitè va endegar de forma unilateral. Les contínues desavinences entre els partits del Front Popular i els membres del Comitè assoliren el punt més àlgid el 19 d'octubre de 1936, quan es convocà el ple per constituir el Consell Municipal. El que havia estat alcalde fins aquell moment, Josep Figueras, i la resta dels membres representants de les altres forces polítiques i sindicals, van abandonar el ple com a protesta per les pressions rebudes per part dels membres de la CNT, que ambicionaven

⁷ Ibidem.

⁸ QUINTANA, MIQUEL, opus cit.

⁹ BRUQUERA, RAFEL, Antoni Puig "*Tonet*", barber, àcrata i savi. *El moviment anarquista i la guerra civil a l'Escala* (en edició).